

تحلیل تاب‌آوری اقتصادی بهره‌برداران از طرح یکپارچه‌سازی اراضی استان مرکزی (روستای گوزلدیره - ساوه)

گیتی صلاحی اصفهانی^۱

(استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور)

چکیده

یکپارچه‌سازی اراضی در گرو شناخت تاب‌آوری^۲ و برنامه‌ریزی برای اقتصاد روستا است. بسیاری از اراضی که دستخوش یکپارچه‌سازی شده‌اند در اثر عدم تاب‌آوری مناسب با شکست مواجه می‌شوند. در این راستا این مقاله با هدف کاربردی و روش توصیفی-پیمایشی به بررسی تاب‌آوری اقتصادی بهره‌برداران در یکپارچه‌سازی اراضی در بخش نوبران شهرستان ساوه و در روستای گوزلدیره^۳ پرداخته است. ابزار پژوهش (به تعداد ۵۰ نفر بهره‌بردار در یکپارچه‌سازی) پرسشنامه، مصاحبه و برگزاری کارگاه‌های مشارکتی است که با استفاده از مقیاس تاب‌آوری کانر-دیویدسون (CD-Risc) و مقیاس یکپارچه‌سازی اراضی طراحی و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام شد. نتایج تکنیک تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که ۶ عامل امکان استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی، کاهش هزینه‌ها، افزایش ارزش زمین، افزایش راندمان تولید، تنوع محصول و گسترش سطح زیر کشت در مجموع درصد واریانس سازه تاب‌آوری اقتصادی یکپارچه‌سازی اراضی روستایی را تبیین کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهند که اتخاذ رویکرد یکپارچه‌سازی اراضی منجر به تاب‌آوری بیشتر خانوارهای روستایی شده است.

واژه‌های کلیدی: تاب‌آوری اقتصادی، یکپارچه‌سازی اراضی، بخش نوبران ساوه، روستای گوزلدیره.

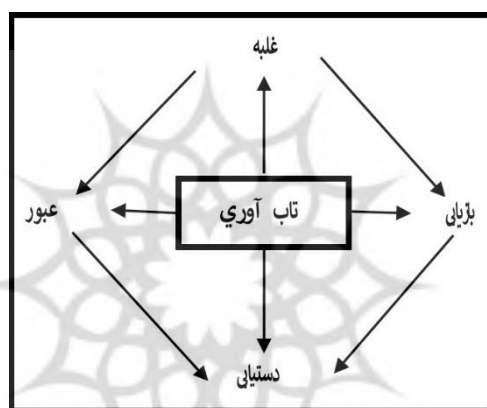
^۱ ایمیل نویسنده مسئول: gity_salahi@yahoo.com

^۲.Resiliency

^۳.Gozal dareh

مقدمه

نواحی روستایی به‌عنوان کانون تولید کشور محسوب می‌شوند و نقش اساسی در تأمین استقلال ایران به‌ویژه از منظر امنیت غذایی دارند. روستاها دارای قابلیت‌های اقتصادی فراوانی هستند که در صورت برنامه‌ریزی صحیح می‌توان با شکوفایی آن‌ها، اقتصاد پویا و متنوعی را در نواحی یاد شده پدید آورد (ورمز یاری و ایمانی، ۱۳۹۶: ۱۸۲) همچنان که بخش کشاورزی در روستا به‌عنوان یکی از بخش‌های مهم در فرآیند تولید، همواره جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهانی داشته است (عسکری، ۱۳۸۳: ۲۱۶). یکی از مشکلات عمده کشاورزی سنتی ایران در قطعه‌قطعه و کوچک بودن اراضی زراعی و پراکندگی این قطعات در سطح قلمرو زراعی روستاست که کشورهای مختلف جهان حتی کشورهای پیشرفته و توسعه یافته نیز با آن مواجه می‌باشند و یکی از موانع جدی تاب‌آوری اقتصادی است به‌طوری که کوچکی و پراکندگی اراضی، مانعی در استفاده بهینه از آب، زمین، نیروی انسانی، مکانیزاسیون و دیگر عوامل مؤثر در تولید کشاورزی می‌باشند (ظریفیان و دیگران، ۱۳۹۱: ۲۳۷). تاب‌آوری چه در مفهوم و چه در عملیات در دو معنای وجود چالش، تنش و نتیجه خوب محاسبه خواهد شد که شامل غلبه، عبور، دستیابی و بازیابی است. در واقع سازگاری مثبت در برابر شرایط ناگوار است.

شکل شماره (۱): عوامل تاب‌آوری

از سال ۲۰۰۰ موجی از علاقه نسبت به کار بست تفکر تاب‌آوری در طیفی از علوم اجتماعی و سیاست‌گذاری شامل برنامه‌ریزی بلایا، جغرافیای اقتصادی، توسعه محلی، برنامه‌ریزی فضایی و مطالعات جوامع شکل گرفته است. همچنین تاب‌آوری به موضوع در حال پدیداری در مطالعه‌های روستایی مبدل شده است؛ و راهی برای تقویت جوامع با استفاده از ظرفیت‌های آن‌ها مطرح می‌شود (اکبری و حبیبی بآبادی، ۱۳۹۴: ۱). افزایش تاب‌آوری و سطح سازگاری و مقابله با تغییرات و بحران‌های محیطی و کاهش سطح خطرپذیری در بین اجتماعات محلی این امکان را فراهم می‌سازد که توسعه ساکنان اجتماعات در میان تهدیدها به‌صورت پیوسته و پایدار ادامه یابد (عنابستانی و همکاران، ۲۰: ۱۳۹۷).

طرح مسأله

کارکرد اصلی مناطق روستایی در جهان سوم، کشاورزی است. به‌طوری که بیش از ۸۷ درصد منابع تأمین امنیت غذایی در مناطق روستایی جای دارد (رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۸۲: ۵) و زمینه‌ساز رشد، ثبات و تداوم توسعه ملی می‌باشد (تقوایی، ۱۳۸۶: ۸۸) ولی بررسی‌ها نشان می‌دهد کارایی و بهره‌وری از منابع و عوامل تولید در بخش کشاورزی بسیار پایین است به نحوی که در

کشاورزی با اندازه کوچک مالکیت‌ها و قطعات بهره‌بردارانی، گستردگی فعالیت کشاورزی محدود و توان تاب‌آوری اقتصادی روستاها کاهش می‌یابد.

در واقع یکی از مهم‌ترین چالش‌های بخش کشاورزی عدم استفاده بهینه از عوامل تولید به‌ویژه زمین و آب است. که با مسئله خرد بودن و پراکندگی اراضی متعلق به هریک از بهره‌برداران در ارتباط می‌باشد. کوچک بودن و پراکنده بودن قطعات زمین‌های زراعی موجب می‌شود تا تمام مراحل کشت و کار با مشکل روبرو شود و در نتیجه کشاورز نتواند همپای تحولات صنعتی-اقتصادی و اجتماعی گام بردارد (پاپلی یزدی و حسین‌پور، ۱۳۷۱: ۱۷۵) و مشکلات عمده و عدیده‌ای پدید می‌آید. با توجه به بروز مشکلات، برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران توسعه کشاورزی برای غلبه بر چالش‌های ناشی از تفکیک و پراکندگی اراضی کشاورزی، راه‌حل منطقی و قابل اجرای یکپارچه‌سازی اراضی را توصیه می‌کنند که با تغییر اندازه و سازمان‌دهی زمین جهت بهبود و افزایش تولید کشاورزی، عقلانی کردن اندازه بهره‌بردارانی تسهیل شرایط برای به‌کارگیری ماشین‌آلات و فناوری‌های نوین و در نهایت دستیابی به توسعه کشاورزی مرتبط می‌باشد (امیر نژاد، ۱۳۸۷: ۸۱).

بر اساس مقررات اتحادیه اروپا هدف از اجرای یکپارچه‌سازی اراضی کمک به کشاورزان و روستائیان در جهت افزایش بهره‌وری عوامل تولید از طریق ارتقاء و بهبود کارایی عوامل تولید و ساختار اراضی کشاورزی از طریق ارتقاء و بهبود کارایی عوامل تولید و ساختار اراضی کشاورزی از طریق ماشینی کردن کشاورزی و متعاقب آن کاهش هزینه تولید و تخمین درآمد و افزایش کمیت و کیفیت تولید و در نهایت بالا بردن ظرفیت‌های خانواده‌های روستایی برای بهبود وضعیت اقتصادی است (ریوس^۱ و دیاس^۲، ۲۰۱۱: ۲ و ابرلین^۳، ۲۰۰۹: ۸).

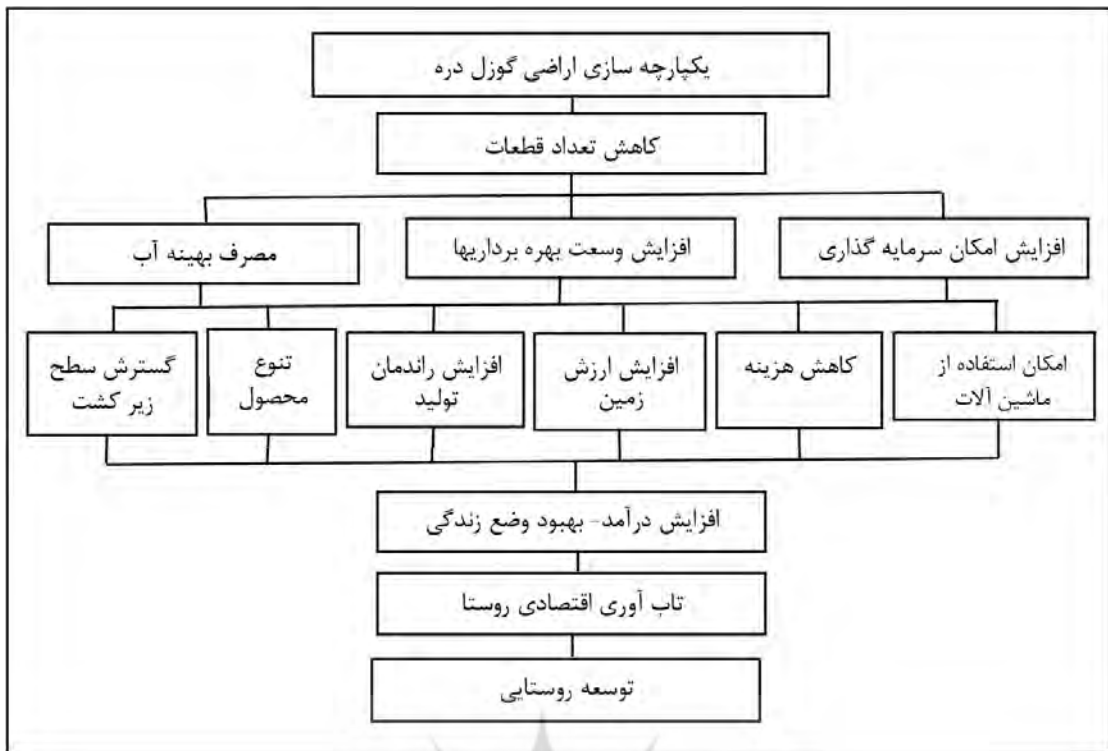
در این تحقیق گروه بهره‌بردارانی که در طرح یکپارچه‌سازی اراضی مشارکت داشته‌اند، مورد پرسش قرار گرفته‌اند و تاب‌آوری اقتصادی یکپارچه‌سازی اراضی شامل استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی، کاهش هزینه‌ها، افزایش ارزش زمین، افزایش راندمان تولید، تنوع محصول و گسترش سطح زیر کشت مورد بررسی قرار گرفته است. زیرا بررسی تحلیل تاب‌آوری اقتصادی طرح‌های یکپارچه‌سازی اراضی و شناسایی نقاط قوت و ضعف این طرح‌ها و تحلیل آن‌ها می‌تواند در جهت افزایش تاب‌آوری اقتصادی روستاها کمک شایانی داشته باشد. روستاهای بخش نوبران شهرستان ساوه عموماً به کشت گندم و جو و البته در کنار آن به کشت یونجه، سیب زمینی، حبوبات، جالیز، بادام و گردو نیز می‌پردازد؛ اما به علت پراکندگی و خرد بودن اراضی، بهره‌وری عوامل تولید پایین می‌باشد. یکی از اقدامات در این رابطه طرح یکپارچه‌سازی اراضی است که در نیمه دوم دهه ۱۳۷۰ در روستای گوزلدرد اجرا شد. این روستا طی سرشماری کشاورزی ۱۳۹۳ دارای ۳۶۸۱ هکتار اراضی کشاورزی و باغی بوده است که نزدیک به ۲۰۰۰ هکتار از این اراضی، مشمول طرح یکپارچه‌سازی قرار گرفته است و مابقی به علت قرار نگرفتن در محدوده طرح، یکپارچه نشده است.

این مقاله با هدف بررسی تحلیل تاب‌آوری اقتصادی یکپارچه‌سازی اراضی در بخش نوبران دهستان کوهپایه گوزلدرد انجام شده است. اهداف فرعی شناخت محدودیت‌ها در مسیر اجرای یکپارچه‌سازی اراضی در منطقه مورد مطالعه، شناخت نقش یکپارچه‌سازی اراضی در میزان به‌کارگیری ماشین‌آلات، مصرف نهاده‌ها، کاهش هزینه‌ها، کاهش مصرف آب و افزایش تولید و درآمد است. فرضیه اصلی تحقیق عبارت از این است: یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی در افزایش تاب‌آوری اقتصادی روستا نقش دارد.

1. Rios

2. Dias

3. Eberlin

نمودار شماره (۱): مدل مفهومی تحقیق

مبانی نظری

مفهوم تاب آوری از دهه ۱۹۸۰ مطرح گردید (Nelson & et al, 2008; 2) تاب آوری را فرآیند توانایی یا پیامد سازگاری موفقیت آمیز با شرایط تهدیدکننده تعریف نموده‌اند. تاب آوری از سوی مارش (۱۹۹۶) به عنوان توانایی عبور از دشواری‌ها و غلبه بر شرایط خطرناک در زندگی تعریف شده است؛ و نیومن تاب آوری را به عنوان تطابق با دشواری‌ها مورد اشاره قرار داده است. کامپفر (۱۹۹۱) باور داشت که تاب آوری بازگشت به تعادل اولیه یا رسیدن به تعادل سطح بالاتر در شرایط تهدیدکننده است و از این رو موجب سازگاری موفق در زندگی می‌شود. در عین حال کامپفر به این نکته اشاره می‌کند که سازگاری مثبت با زندگی هم می‌تواند پیامد تاب آوری به شمار آید و هم با عنوان پیش‌آیند سطح بالاتری از تاب آوری را موجب شود. تاب آوری به عنوان ظرفیت بالقوه سیستم، جامعه یا اجتماع در معرض مخاطرات برای سازگاری یا مقاومت در برابر تغییرات به منظور رسیدن یا حفظ سطح مناسبی از عملکرد و ساختار شناخته می‌شود (Unllsdr, 2004; 24) در واقع تاب آوری به انطباقی موفق گفته می‌شود که در آوردگاه مصائب آشکار می‌گردد و تعامل پیچیده بین عوامل خطر ساز و محافظت کننده است.

تاب آوری به معنای داشتن عملکرد مناسب در یک بافت خطرناک است. همین‌طور نظریه‌های نخستین در مورد تاب آوری بر ویژگی‌های مرتبط با پیامدهای مثبت در مواجهه با مصائب و ناملازمات تأکید داشتند. جامعه تاب آور باید مقاومت در برابر اختلالات و سازگاری با تغییرات را هنگامی که به آن نیاز دارد، داشته باشد (Adger, 2000; 349). آژانس توسعه بین‌المللی امریکا (USAID) تاب آوری را توانایی مردم، خانوارها، جوامع، برای تسکین، وفق دادن و بهبود پیدا کردن از شوک‌ها و تنش‌ها تعریف می‌کند که این توانایی‌ها به کاهش آسیب‌پذیری و تسهیل رشد فراگیر منجر می‌شود و در سه گروه نهادها، منابع و تسهیل کننده‌های تطبیقی طبقه‌بندی می‌شوند: نهادها قوانین و مقرراتی را ارائه می‌کنند که جوامع را حکمرانی می‌کنند. منابع دارایی‌های ملموس در دسترس برای آن‌هاست. تسهیل کننده‌های تطبیقی، عناصر غیر ملموس سرمایه و الگوهای اجتماعی هستند که محیط مناسبی را برای تاب آوری ایجاد می‌کنند تا پس از وقوع شوک‌ها، اقتصاد جهش معتبری داشته باشد (همان، ۹۴).

در حوزه اقتصاد می‌توان به شاخص‌های معیار تولید ارزش افزوده خرد-نرخ مثبت تجارت جدید، نسبت اشتغال بر پایه محل کار در بخش عمومی، نسبت اشتغال بر پایه محل کار در بخش خصوصی، بخش‌های دانش محور، نسبت اشتغال بر پایه محل کار در تولید پرداخت هفتگی ناخالص بر پایه محل کار را اشاره کرد (همان، ۱۰۲). از نظریه‌های مطرح در زمینه تاب‌آوری می‌توان به نظریه کامپفر (۱۹۹۹) پرداخت او معتقد است تاب‌آوری نقش مهمی در بازگشت به تعادل اولیه با رسیدن به سطح بالاتر دارد و از این رو سازگاری مثبت و موافق فراهم می‌کند (تجدیدی، ۱۳۹۲: ۷). پس می‌توان نتیجه گرفت که مواجه شدن با خطر شرط لازم برای آسیب‌پذیری هست اما شرط کافی نیست.

یکپارچه‌سازی اراضی

سیاست یکپارچه‌سازی اراضی نوعی تجدید تخصیص بهینه عوامل تولید بر پایه آب و خاک از طریق گروه‌بندی مجدد قطعات اراضی یا تجمیع آن‌ها به همراه فرآیند انتقال مالکیت اراضی در راستای بهبود ساختار مالکیت اراضی است و تلاش می‌کند تا زمینه را برای بهره‌وری ساختارهای جدید و استفاده از فناوری‌های مدرن ممکن سازد و (Delos Rios & Diaz, 2011; 25) و زمینه‌سازی برای ایجاد تحول از طریق مکانیزاسیون، بهبود کیفیت اراضی، استفاده از روش‌های مدرن آبیاری، تولید تجاری و غیره در راستای بهبود بهره‌وری کشاورزی است (Huang & et al, 2010; 94). برنامه یکپارچه‌سازی اراضی در کشورهای اروپایی از قرن شانزدهم آغاز گردیده (Ayranci, 2009) پس از جنگ دوم گسترش یافت و در دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ بیشتر کشورها برای یکپارچه‌سازی اراضی برنامه‌هایی را تدوین کردند (عینالی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۴). از دهه ۱۹۸۰ با مطرح شدن تفکر توسعه پایدار، به‌عنوان ابزاری برای توسعه روستایی به‌ویژه کارآفرینی در زمینه کشاورزی مورد توجه قرار گرفت (Xiaokneal, 2008; 41). افزایش وسعت اراضی منجر به افزایش بهره‌وری و رقابتی شدن تولید در بخش کشاورزی می‌شود (Rembold, 2003) و نقش مؤثری در بهبود سه عامل کاربرد تکنولوژی و روش‌های مدرن به حفاظت منابع تولید به‌ویژه زمین دارد که از طریق صرفه‌جویی در مصرف انواع نهاده‌ها، کاهش هزینه‌های تولید، افزایش تولید در واحد سطح به بهبود درآمد کشاورزان کمک می‌کند (فال سلیمان و همکاران، ۱۳۹۰). منظور از یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی انتقال مالکیت زمین‌های پراکنده یک مالک در نقاط مختلف به نقطه معینی است که مساحت آن برابر مجموع زمین‌های پراکنده باشد (اولدنبورگ^۱، ۱۹۹۰: ۱۸۳).

فائو یکپارچه‌سازی را فرآیند حذف اثرات ناشی از خرد شدن اراضی و قطعه‌بندی مجدد آن از طریق اصلاح ساختارها تعریف می‌کند که این فرآیند حساس به تغییرات اجتماعی-اقتصادی جامعه بستگی دارد (توماس، ۲۰۰۶: ۱۰). در واقع یکپارچه‌سازی فرآیندی چند بعدی و پیچیده است که شرط لازم برای موفقیت آن با بررسی و شناخت همه جانبه ویژگی‌های جامعه روستایی در ارتباط است (تقوایی، ۱۳۸۳: ۲۸-۳۰).

پیشینه تحقیق

در زمینه جنبه‌های گوناگون اثرات یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی و ارزیابی آن پژوهش‌های متعددی در ایران و جهان صورت گرفته است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌گردد.

بر اساس مطالعات میدانی ام زهیر^۲ (۱۹۷۵) با نام «ارزیابی اصلاحات اراضی یکپارچه‌سازی اراضی در هند» نتایج نشان داد در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، اکولوژیکی، یکپارچه‌سازی باعث تحول در زندگی روستایی شده و در نهایت زمینه را

¹ Olden burg

² Zaheer

برای دستیابی به اهداف توسعه فراهم کرده است (زهیر به نقل از رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۹۳: ۸۵). فیلیپ الدنبرگ (۱۹۹۰) مزایای حاصل از یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی را در روستاهای ایالت التراپرادش، چنین بیان می‌کند یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی با کاهش تنوع فضایی پراکنش (کاهش تعداد قطعات) و فراهم کردن جاده و کانال آبیاری و شکل‌دهی هندسی به واحدهای بهره‌برداری، تغییرات فضایی را در بهره‌برداری‌ها و روستاها به وجود آورده است که موجب ایجاد فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری، تغییر کشت و افزایش درآمد روستائیان و بهبود وضع زندگی آن‌ها گردیده است (اولدنبرگ به نقل از افتخاری، ۱۳۹۳: ۹۱). یو و همکاران در تحقیقات خود سال ۲۰۱۰ در چین به این نتیجه رسیدند که یکپارچه سازی اراضی باعث شده اکوسیستم طبیعی و محیطی وضعیت اجتماعی و اقتصادی روستائیان بهبود یابد.

در تحقیقات ایران می‌توان به مطالعات منصور وثوقی و دیگران (۱۳۶۴)، شهیازی (۱۳۶۷)، بخشوده (۱۳۶۷)، رکن‌الدین افتخاری (۱۳۷۰)، حیدری (۱۳۷۵)، توسلی (۱۳۷۸)، صابونچی (۱۳۸۷)، محمدی (۱۳۸۹)، بوذرجمهری (۱۳۹۱)، عینالی (۱۳۹۳) و سلیمی (۱۳۹۴) اشاره داشت که می‌توان در جمع‌بندی گفت یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی منجر به افزایش عملکرد تولیدات کشاورزی و در نهایت موجب افزایش درآمد روستائیان و بهبود زندگی آن‌ها شده است. در همین راستا بهبود روند ماشینی‌شدن کشاورزی، افزایش بازده زمین در واحد سطح، افزایش همکاری، کاهش اختلافات، افزایش زمین، گسترش زراعت و صرفه‌جویی در وقت و آب مؤثرترین نتایج مثبتی هستند که در اثر یکپارچه‌سازی در روستاها برای جمعیت بهره‌بردار کشاورز به وجود آمده است.

جدول شماره (۱): مطالعات یکپارچه‌سازی اراضی در ایران و نتایج مثبت آن

نام افراد	سال	نتایج مثبت	نتیجه
منصور وثوقی و دیگران	۱۳۶۴	افزایش سطح زیر کشت، افزایش مقدار آب و افزایش بازدهی و کاهش هزینه‌های تولید ناشی از کاهش ساعات کار، کاهش فاصله، کاهش ساعات آبیاری کاهش هزینه شخم، کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل	افزایش درآمد روستائیان و بهبود وضع زندگی آنان
محمود بخشوده	۱۳۶۷	روش سیستم تناوب کشت، کاهش تعداد قطعات زمین، در اختیار گذاشتن نهاده‌های مورد نیاز زارعین، استفاده بهینه از نتایج آب و خاک	بهبود وضع اقتصادی روستائیان
عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری	۱۳۸۰	بهبود روند ماشینی‌شدن کشاورزی، افزایش بازده زمین در واحد سطح، افزایش همکاری، کاهش اختلافات افزایش زمین، گسترش زراعت، صرفه‌جویی در وقت و آب	افزایش درآمد روستائیان
احمد نوشیروانی و دیگران	۱۳۷۰	حفظ منابع پایه موجود نظیر خاک و آب، کاهش هزینه‌های تولید و افزایش عملکرد تولیدات کشاورزی	بهبود وضع اقتصادی روستائیان
محمدعلی آشکار آهنگر کلایی و دیگران	۱۳۸۵	کاهش هزینه‌های تولید و افزایش درآمد، اعطای تسهیلات و حمایت‌های دولتی در اجرای طرح	رضایت بهره‌برداران و کشاورزان
زهرا صابونچی	۱۳۸۷	افزایش سطح زیر کشت، افزایش تولید و عملکرد محصولات زراعی، کاهش هزینه‌های تولید محصولات زراعی	افزایش درآمد روستائیان
محمود فال سلیمان	۱۳۹۰	کاهش تعداد قطعات زراعی بهره‌برداران، صرفه‌جویی در مصرف نهاده‌ها، کاهش هزینه‌های تولید، کاربرد تکنولوژی نوین در مزارع، افزایش تولید	بهبود درآمد کشاورزان
جمشید عینالی	۱۳۹۳	بهبود کارایی عوامل تولید، کاهش هزینه، اشتغال کشاورزان	افزایش درآمد کشاورزان

روش تحقیق

این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و از نظر ماهیت میدانی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه ساکنین کشاورز روستای گوزلدره در بخش نوبران، دهستان کوهپایه شهرستان ساوه، استان مرکزی است و نمونه موردی با توجه به تعداد نسبتاً محدود و جامعه آماری نمونه‌گیری انجام شده و با استفاده از روش سرشماری و پرسشنامه برای تمام بهره‌برداران تهیه گردید از میان ۷۲ پرسشنامه به تعداد ۵۰ پرسشنامه جمع‌آوری گردید و تعداد ۵۰ نفر از کشاورزان به روش نمونه‌گیری در دسترس مطالعه شدند.

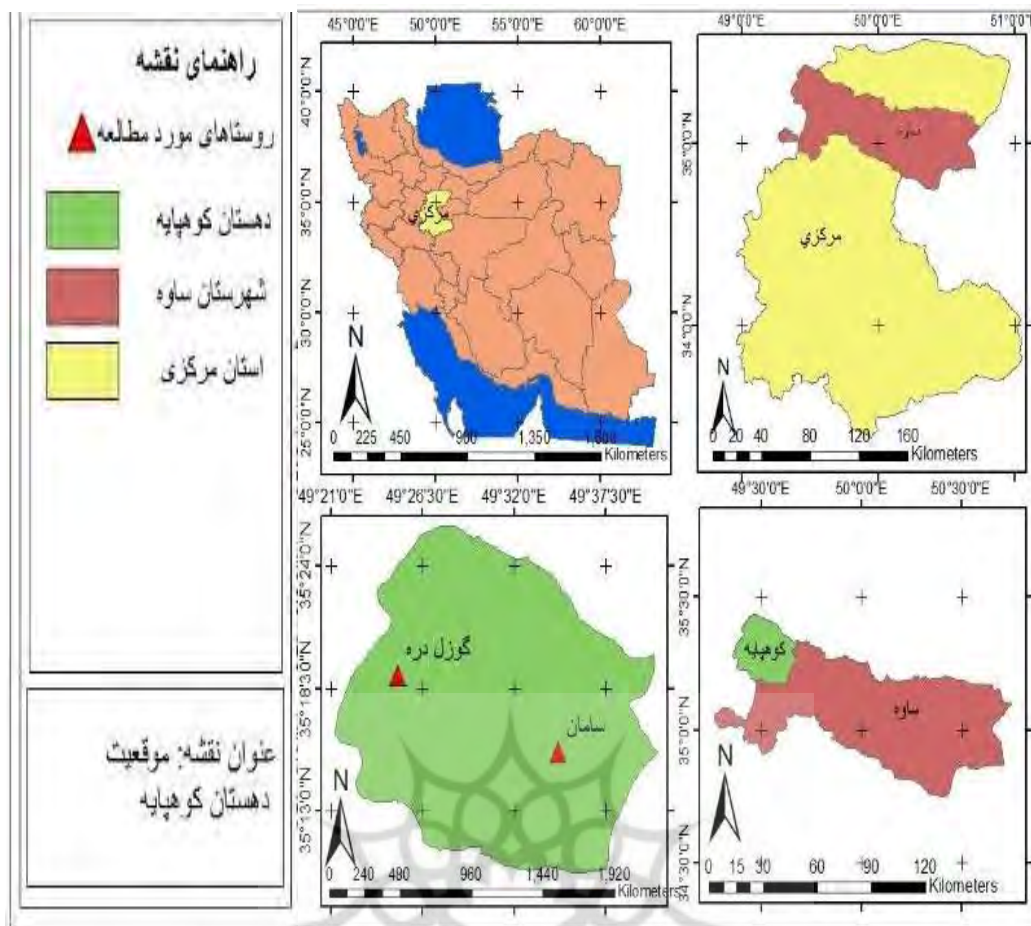
ابزار اصلی تحقیق پرسشنامه استاندارد بود که روایی آن توسط متخصصان و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۸۳ بود که ضریب آلفای بیشتر از ۰/۷ مطلوب و مورد قبول است و تأیید شد. گویه‌های پرسشنامه در اندازه‌گیری تاب‌آوری بهره‌برداران از مقیاس استاندارد کانر-دیویدسون (CD-Risc) به دست آمد.

هدف این مقیاس سنجش میزان تاب‌آوری افراد است که با پنج عامل ۱- صلاحیت شخصی، استانداردهای بالا و سخت‌کوشی ۲- اعتماد به استعدادهای ذاتی خود، تحمل‌پذیری در احساس‌ها و آثار منفی و آثار تقویت‌کننده فشار ۳- پذیرش مثبت فرصت‌ها و روابط ایمن ۴- کنترل و ۵- معنویت است.

هرچه امتیاز فرد از این مقیاس بالاتر باشد میزان تاب‌آوری فرد پاسخ‌کننده بیشتر خواهد بود و برعکس (Danica & et al, 2014; 342). جدید بودن واژه تاب‌آوری، جمع‌آوری اطلاعات میدانی را با دشواری‌های همراه کرده بود به طوری که بیشتر پرسشنامه‌های تحقیق توسط محققان و به صورت حضوری و برگزاری کارگاه‌های مشارکتی و با تشریح تاب‌آوری و سؤالات مربوطه تکمیل شد. تجزیه و تحلیل اطلاعات از طریق نرم افزار SPSS و با استفاده از ضریب KMO و تکنیک تحلیل عاملی اکتشافی انجام شد. حجم نمونه توصیه شده در مطالعه‌های مبنی بر تحلیل عاملی ۱۰ الی ۲۰ نفر به ازای هر متغیر است که در مقاله ۵۰ نفر در نظر گرفته شده است.

محدوده مورد مطالعه

دهستان کوهپایه مشتمل بر ۲۶ آبادی دارای سکنه از بخش نوبران شهرستان ساوه در استان مرکزی است. روستای گوزلدره در عرض جغرافیایی ۳۵ درجه و ۱۹ دقیقه شمالی و ۴۹ درجه و ۲۴ دقیقه غربی قرار گرفته است (نقشه شماره ۱).

نقشه شماره (۱): موقعیت گوزل دره در دهستان کوهپایه

به لحاظ زمین‌شناسی در سه زون وسیع کشور، سنج و سیرجان و ایران مرکزی قرار دارد که به‌نوبه خود جالب و سبب پیچیدگی زمین‌شناسی منطقه شده است. (طرح مطالعات پایه شرکت تعاونی تولید روستایی، ۱۳۸۸: ۲۰-۴) و محل تماس زون‌های اصلی گسل بوده و توسط گسل‌های سنگی این زون‌ها در کنار هم قرار می‌گیرند وجود گسل‌های فوق خطر احتمال زلزله‌های بزرگ را در منطقه افزایش داده است (همان، ۵). اراضی منطقه در کلاس دو ۱۶/۹۱ درصد و در کلاس سه ۵۲/۵۲۰ درصد از کل محدوده را در بر می‌گیرد و اراضی متفرقه شامل مناطق مسکونی است که حدود ۱/۷۸ درصد از کل اراضی را شامل می‌شود (همان، ۱۲). روستای گوزلدره به دلیل قرارگیری در کنار رودخانه گوزلدره تاکنون سابقه سیل داشته است ولی با توجه به اینکه بافت روستا در ارتفاع نسبتاً زیادی از رودخانه واقع شده سیلی در روستا مشاهده نشده است. منطقه بر اساس طبقه‌بندی دومارتن خشک و در طبقه‌بندی آمبرژه خشک و سرد می‌باشد (همان، ۲).

روستای قلعه گوزلدره

روستای نمونه کشاورزی مکانیزه در غرب ساوه، دهستان کوهپایه، بخش نوبران و شهرستان ساوه در استان مرکزی قرار دارد. این روستا از نظر آب‌وهوا، آب‌های زیرزمینی و نوع خاک استثناء است و بهره‌برداران کشاورز در روستا فعال هستند. سابقاً شامل دو روستای قلعه و روستای گوزلدره بوده است. این دو روستا در سال‌های اخیر در محلی بین دو روستا که «هموار» خوانده می‌شد و سابقاً محل خرمن‌گندم روستائیان بود گردهم آمده و امروز دو روستا مبدل و به نام قلعه گوزلدره شناخته می‌شود. در لغتنامه

دهخدا به نقل از فرهنگ جغرافیایی ایران جلد ۵ آمده: دهی است از دهستان درجزین بخش رزن شهرستان همدان ولی در حال حاضر از دهستان کوهپایه در بخش نوبران، شهرستان ساوه است. این روستا به وسیله جاده آسفالته به راه‌های بین‌المللی استان مرکزی و استان همدان دسترسی دارد. کشاورزی مدرنیت در روستا است و محصولات تولیدی سیب‌زمینی، دانه کلزا، گندم و جو دارد و قالی‌بافی به‌عنوان صنایع دستی روستا محسوب می‌شود که توسط زنان روستایی بافته می‌شود. این روستا بیلاق بوده و عشایر کرد در آن ساکن هستند، زبان اصلی آنان ترکی و زبان کردی به‌عنوان زبان دوم روستا مورد استفاده قرار می‌گیرد. در شمال روستا منطقه‌ای به نام چراغسوزان (چراغ یانان) که با آبشارهای کوچک و بزرگ و درختان بید روئیده در لای سنگ‌هاست محیط دل‌نشینی ایجاد کرده است و از دیگر جاذبه‌ها، خانه‌های قدیمی روستای گوزلدره می‌باشد. تعداد جمعیت در سال ۱۳۸۵، ۱۴۵ نفر بوده است که در غالب ۴۱ خانوار دیده شده است؛ و در سال ۱۳۹۷ تعداد ۱۰۰ خانوار و ۳۵ نفر ساکن روستا بوده‌اند.

یافته‌های تحقیق

از میان ۵۰ پرسشنامه که جمع‌آوری گردید. در بخش مشخصات کلی و سازه‌های اثرگذار در تاب‌آوری اقتصادی در طرح یکپارچه-سازي اراضي ۵ متغیر در طیف پنج گزینه‌ای لیکرت طراحی گردید. برای شناسایی، تحلیل، تبیین عوامل اثرگذار در تاب‌آوری اقتصادی و همچنین استخراج از پرسشنامه‌ها از تحلیل عاملی اکتشافی نیز استفاده شد. یافته‌های توصیفی نشان می‌دهد (جدول شماره ۲) که در اراضی یکپارچه ۹۴ درصد مردان بیشتر فراوانی را تشکیل می‌دهد و میانگین سنی ۳۹/۳ است و بیشترین تحصیلات بهره‌برداران در مقطع راهنمایی با ۴۴ درصد است. بررسی مالکیت ماشین‌آلات کشاورزی نشان می‌دهد که ۷۰ درصد ماشین‌آلات بیشتری در اختیار دارند و این امر ارتباط مستقیم با وضعیت اقتصاد خانوار روستایی دارد. یا در واقع اثر یکپارچه‌سازی اراضی عملکرد محصولات بالا رفته که مستقیماً بر درآمد تأثیرگذار است.

جدول شماره (۲): ویژگی‌های توصیفی پاسخگویان

متغیر	ویژگی	فراوانی	درصد فراوانی
تأهل	مجرد	۲	۴
	متأهل	۴۸	۹۶
جنسیت	مرد	۴۷	۹۴
	زن	۳	۶
سطح تحصیلات	بی‌سواد	۷	۱۴
	ابتدایی	۷	۱۴
	راهنمایی	۲۲	۴۴
	متوسطه	۱۱	۲۲
مالکیت ماشین‌آلات	دانشگاهی	۲	۴
	بلی	۳۵	۷۰
	خیر	۱۵	۳۰
	کمتر از ۳۰ سال	۲۰	۴۴
	۳۱-۴۰	۹	۱۸
	۴۱-۵۰	۱۰	۲۰
سن بهره‌برداران	بیش از ۵۱	۱۱	۲۲

مأخذ: استخراج از پرسشنامه وضعیت تاب‌آوری اقتصادی یکپارچه‌سازی اراضی

همچنان که اشاره شد، تاب‌آوری بهره‌برداران با استفاده از مقیاس تاب‌آوری کانر- دیویدسون اندازه‌گیری شد و سپس افراد بر اساس امتیاز ترکیبی، به سه گروه با تاب‌آوری ضعیف، متوسط و مناسب طبقه‌بندی شدند. نتایج بررسی نشان داد که به ترتیب ۴۶، ۴۸ و ۶ درصد بهره‌برداران مطالعه شده تاب‌آوری مناسب، متوسط و ضعیف دارند (جدول شماره ۳).

جدول شماره (۳): طبقه‌بندی بهره‌برداران یکپارچه‌سازی اراضی بر اساس میزان تاب‌آوری

گروه‌ها	تعداد	درصد فراوانی	درصد تجمعی
ضعیف ۵۱-۷۱	۳	۶	۶
متوسط ۹۱-۷۱/۱	۲۴	۴۸	۵۴
مناسب ۱۱۱-۹۱/۱	۲۳	۴۶	۱۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

در گام بعدی موارد یکپارچه‌سازی اندازه‌گیری و در سه گروه گزارش شد (جدول شماره ۴).

جدول شماره (۴): گویه‌های یکپارچه‌سازی اراضی مربوط به تاب‌آوری

اولویت	انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها
۱	۰/۹۲۵	۳/۹	استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی
۲	۰/۹۷۸	۳/۸۲	کاهش هزینه‌ها
۳	۰/۹۸۱	۳/۷	افزایش ارزش زمین
۴	۰/۹۱۱	۳/۶۹	افزایش راندمان تولید
۵	۰/۸۹۲	۳/۵	تنوع محصول
۶	۰/۹۵۶	۳/۴۸	گسترش سطح زیر کشت
	۳/۶۷		میانگین کل

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بر مبنای نتایج به دست آمده از استخراج یافته‌ها، میانگین شاخص تاب‌آوری یکپارچه‌سازی اراضی بین خانوارهای بررسی شده رقم ۳/۶۷ است که رقمی متوسط را نشان می‌دهد و طبقه‌بندی میزان تاب‌آوری و تمرکز بیش از ۵۴ درصد خانوارها با تاب‌آوری متوسط نیز تأکید کننده این وضعیت است که بهره‌برداران از تاب‌آوری مناسبی برخوردارند. در ادامه با تکنیک تحلیل عاملی اکتشافی و چرخش از نوع واریماکس گویه‌ها تحلیل شدند و از ضریب **KMO** و آزمون بارتلت بهره‌گرفته شد. مقدار ضریب **KMO**، ۰/۸۳ به دست آمد و آزمون بارتلت نیز در سطح ۹۹ درصد معنی‌دار ($SIG=0/000<0/05$) شد.

جدول شماره (۴): مقدار **KMO** و آزمون بارتلت

سطح معناداری	مقدار بارتلت	مقدار KMO
۰/۰۰۰	۱۱۵۰/۲۴۳	۰/۸۳۳

مأخذ: یافته‌های تحقیق

یافته‌ها نشان داد که ۶ شاخص امکان استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی، کاهش هزینه‌ها، افزایش ارزش زمین، افزایش راندمان تولید، تنوع محصول و گسترش سطح زیر کشت به ترتیب بیشترین نقش و تأثیر را در تبیین تاب‌آوری اقتصادی یکپارچه‌سازی اراضی داشته‌اند و در مجموع ۷۴/۶۶ درصد از کل واریانس عوامل اثرگذار در تاب‌آوری را تبیین می‌کنند که مقدار مناسب و قابل قبولی است.

شاخص‌های تاب‌آوری بهره‌برداران

شاخص‌های تاب‌آوری بهره‌برداران در روستای قلعه گوزلدیره با استفاده از فرآیند زیر ساخته شد.
گام اول: تعدادی شاخص‌های مناسب از تاب‌آوری کانر-دیویدسون انتخاب و بر مبنای آن میانگین محاسبه و انحراف معیار تعیین (جدول شماره ۵) و اولویت بندی انجام شد.

جدول شماره (۵): گویه‌های منتخب مربوط به تاب‌آوری اقتصادی بهره‌برداران یکپارچه‌سازی اراضی

انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها
۰/۶۵۴	۴/۲	وقتی متغیری رخ می‌دهد، می‌توانم خود را با آن سازگار کنم
۰/۷۸۱	۴/۱	می‌توانم برای هر چیزی که سر راهم قرار می‌گیرد، چاره‌ای بی‌اندیشم
۰/۹۹۱	۴/۰۵	لزوم کنار آمدن با استرس موجب قوی‌تر شدنم می‌شود
۰/۸۹۰	۳/۵	در هر کاری بیشترین تلاش را می‌کنم و به نتیجه هم کاری ندارم
۰/۳۰۷	۳/۸	بدون در نظر گرفتن موانع پیش رو، برای رسیدن به هدفم تلاش می‌کنم

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج بررسی ضریب تغییرات گویه‌های تاب‌آوری اقتصادی بهره‌برداران یکپارچه‌سازی اراضی نشان داد که بهره‌برداران بیشترین توافق را درباره سازگاری با تغییری که رخ می‌دهد داشته‌اند و بیشترین تلاش کمترین توافق را به‌دست آورده است. به‌منظور بررسی همبستگی بین تاب‌آوری اقتصادی بهره‌برداران و یکپارچه‌سازی اراضی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که رابطه مثبت و معنی‌داری (۰/۰۰۱) در سطح خطای یک درصد وجود دارد (جدول شماره ۶).

جدول شماره (۶): همبستگی بین تاب‌آوری اقتصادی بهره‌برداران و تاب‌آوری یکپارچه‌سازی اراضی

متغیر اول	متغیر دوم	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
تاب‌آوری اقتصادی بهره‌برداران	تاب‌آوری یکپارچه‌سازی اراضی	۰/۳۸۱	۰/۰۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق بحث و نتیجه‌گیری

در بحث و نتیجه‌گیری می‌توان گفت بیشترین تاب‌آوری اقتصادی در روستای گوزلدیره مربوط به بهره‌بردارانی است که زمین‌های بیشتری را در اختیار دارند و بهره‌برداران متوسط زمین، تاب‌آوری متوسط و در بهره‌بردارانی که زمین‌های در مقیاس کوچک‌تر داشتند تاب‌آوری کمتر به چشم می‌خورد و با کاهش میزان زمین از میزان تاب‌آوری خانوارهای روستایی نیز کاسته می‌شود. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که با سطح تاب‌آوری بهره‌برداران تاب‌آوری یکپارچه‌سازی افزایش خواهد یافت. یافته‌های این مقاله با نتایج پژوهش‌های سلیمی، رکن‌الدین افتخاری و دیگران هم‌سو است و می‌تواند قابلیت تعمیم به پژوهش‌های دیگر را داشته باشد.

با توجه به نتایج تحقیق پیشنهادات زیر توصیه می‌شود:

- ۱- جمع‌آوری، تحلیل و ارائه اطلاعات و روند یکپارچه‌سازی اراضی
- ۲- برپایی آموزش‌های لازم جهت افزایش تاب‌آوری به بهره‌برداران
- ۳- آموزش عملی بهره‌برداران
- ۴- بهبود مهارت‌های بهره‌برداران

منابع و مأخذ

- اکبری، شهباز، حبیبی بابادی، مریم (۱۳۹۴). تدوین الگوی مدل تاب‌آوری توسعه پایدار جوامع محلی در مدیریت بحران طبیعی، دومین همایش ملی افق‌های نوین در توانمندسازی و توسعه پایدار معماری عمران، گردشگری و محیط زیست شهری و روستایی، ۳۱ اردیبهشت، همدان.
- امیر نژاد، حمید (۱۳۸۷). بررسی تأثیرات سیاست یکپارچه‌سازی اراضی بر تولید برنج، مطالعه موردی حوزه آبریز هراز، پایان نامه کارشناسی ارشد اقتصاد کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
- آشکار آهنگرایی، محمدعلی، اسدپور، حسن، علی‌پور، عباس (۱۳۸۵). بررسی نگرش کشاورزان به طرح یکپارچه سازی اراضی در شالیزارهای مازندران، مطالعه موردی: روستای گلیرد شهرستان جویبار، اقتصاد کشاورزی و توسعه، سال ۱۴، شماره ۵۵، ص ۱۳۵-۱۵۳.
- بخشوده، محمود (۱۳۶۷). بررسی اقتصادی مسأله پراکندگی اراضی روستایی در استان فارس، سازمان تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی، تهران
- بودرجمهری، خدیجه، انزایی، الهه (۱۳۹۱). ارزیابی عملکرد تکنولوژی طرح تجهیز، نوسازی و یکپارچه سازی اراضی شالیزاری، نمونه موردی: دهستان قره طغان شهرستان نکا، جغرافیا و پایداری محیط، شماره ۴، پاییز ص ۳۹-۵۸.
- پاپلی یزدی، محمدحسین، حسینپور، زهره (۱۳۷۱). پراکندگی زمین‌های کشاورزی، تحقیقات جغرافیایی، شماره ۲۷، زمستان، ص ۱۷۲-۱۸۷.
- تجویدی، محمدجواد (۱۳۹۲). نظریه تاب‌آوری، استاد راهنما اعظم مرادی، آذرماه.
- تقوایی، مسعود (۱۳۸۶). معرفی و مقایسه زمانی- مکانی عوامل مؤثر در خرد شدن و پراکندگی اراضی زراعی و مسأله یکپارچه‌سازی، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان، شماره نهم.
- توسلی، محمد (۱۳۷۸). بررسی تأثیر عملیات نوین، تجهیز و نوسازی و یکپارچه سازی اراضی در شالیزارهای سنتی استان مازندران بر عملکرد تولید برنج، پایان نامه کارشناسی ارشد مرکز آموزش مدیریت دولتی، منطقه شمال.
- حیدری، غلامرضا (۱۳۷۵). یکپارچه سازی اراضی و توسعه کشاورزی در ایران، فصلنامه پژوهشی اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۱۴.
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۷۰). فرآیند یکپارچه سازی اراضی زراعی و توسعه روستایی، (مورد مطالعه: شهرستان فلاورجان، اصفهان، سال چهارم، شماره ۱۵).
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۸۲). توسعه کشاورزی (مفاهیم، اصول، روش تحقیق، برنامه‌ریزی در یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی)، سمت، تهران.
- رکن‌الدین، افتخاری، عبدالرضا، موسوی، سیدمحمد، پورطاهری، مهدی، فرج‌زاده اصل، منوچهر (۱۳۹۳). تحلیل نقش تنوع معیشتی در تاب‌آوری خانوارهای روستایی در شرایط خشکسالی مطالعه موردی: مناطق در معرض خشکسالی استان اصفهان، پژوهش‌های روستایی، دوره ۵، شماره ۳ پاییز ۶۶۲-۶۳۹.
- سلیمی، سمیه (۱۳۹۴). بررسی اثرات یکپارچه سازی اراضی کشاورزی در اقتصاد نواحی روستایی بخش نوبران، استاد راهنما، مجید یاسوری، دانشگاه گیلان.

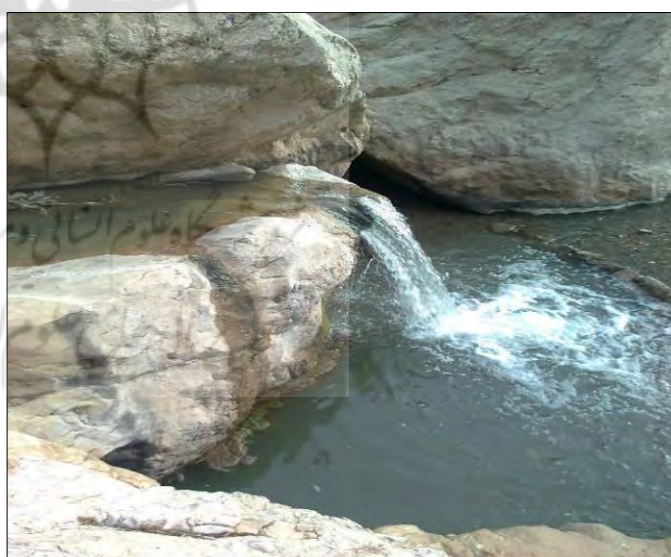
- شهبازی، اسماعیل (۱۳۶۷). توسعه کشاورزی و مسأله کوچکی و پراکندگی و دوری قطعات اراضی مورد کشت و کار هرخانوار کشاورزی، سازمان تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی، تهران.
- صابونچی، زهره (۱۳۸۷). یکپارچه سازی و بررسی اثرات اقتصادی و اجتماعی آن (شهرستان اراک، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد).
- طرح مطالعات پایه شرکت تعاونی تولید روستایی سنبله و پشتکوه (۱۳۸۸). دفتر توسعه شبکه‌های آبیاری و نوسازی اراضی کشاورزی، وزارت جهاد کشاورزی، جلد اول.
- ظریفیان، شاپور، دماوندی، عاطفه، سعدی، حشمت‌الله (۱۳۹۱). عوامل مؤثر بر پذیرش طرح یکپارچه سازی اراضی در روستاهای کبودرآهنگ استان همدان، نشریه اقتصاد کشاورزی، جلد ۲۶، شماره ۴، زمستان، ص ۲۴۳-۲۳۷.
- عسکری، منصور (۱۳۸۳). تجزیه و تحلیل بخش کشاورزی در اقتصاد ایران، نخستین همایش کشاورزی و توسعه ملی، انتشارات وزارت جهاد کشاورزی.
- عنابستانی، علی اکبر، جوانشیری، مهدی، محمودی، حمیده، دربان آستانه، محمدرضا (۱۳۹۷). تحلیل فضایی سطح تاب آوری سکونتگاه‌های روستایی در برابر مخاطرات طبیعی (مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان فاروج)، نشریه تحلیل فضایی مخاطرات محیطی، سال پنجم، شماره ۱، ص ۱۷-۳۸.
- عینالی، جمشید (۱۳۹۳). نقش یکپارچه سازی اراضی در بهبود زمینه‌های کارآفرینی کشاورزی در شهرستان خدابنده (مورد مطالعه: روستاهای حوزه خدمات کشاورزی نورآباد). فصلنامه برنامه ریزی منطقه‌ای، سال چهارم، شماره ۱۳.
- عینالی، جمشید، فراهانی، حسین، سهرابی وفا، سمیرا (۱۳۹۲). ارزیابی نقش یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی در بهبود تولید در بهره برداری‌های آبی دهستان خرارود، شهرستان خدابنده، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال دوم، شماره ۱، بهار پیاپی ۳، ص ۵۱-۶۹.
- فال سلیمان، م، مرادی، م و ابطحی نیا، آ (۱۳۹۰). ارزیابی اثرات یکپارچه‌سازی اراضی بر توسعه کشاورزی مناطق روستایی، مطالعه موردی: بخش خوسف شهرستان بیرجند، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، زمستان، سال ۲، شماره ۶، ص ۶۷-۸۵.
- محمدی، حمزه علی (۱۳۸۹). نقش یکپارچه سازی اراضی کشاورزی در توسعه روستایی، پایان نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما، دکتر بیژن رحمانی، دانشگاه شهید بهشتی.
- نوشیروانی، احمد (۱۳۷۰). بررسی مسائل و مشکلات یکپارچه سازی اراضی و تشکیل گروه‌های کار زراعی در شرکت‌های تعاونی تولید، مرکز تحقیقات روستایی و اقتصاد کشاورزی، تهران.
- وثوقی، منصور و دیگران (۱۳۶۴). گزارش مقدماتی: بررسی مشکلات اقتصادی، اجتماعی ناشی از پراکندگی در قالب واحدهای کشاورزی سنتی شهرستان سربند (استان مرکزی) دانشگاه تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، تهران.
- رمزبازی، حجت، ایمانی، بابک (۱۳۹۶). تحلیل تاب‌آوری کسب و کارهای روستایی در شهرستان ملکان، توسعه کارآفرینی، دوره ۱۰، شماره ۱، بهار، ۱۸۱-۲۰۰.
- Adger, W.N (2000). social and Ecological Resilience: are they related? Progress in Human Geography 24(3) pp. 347-364.

- Ayranci, y (2009). A Method for the construction of a New Reallocation plan inland consolidation and its Application, PH, LiPD AGRIC scientist, vol 92 No 3, p 254-264, September.
- Danica W.y.liu.Akate fairweather-schmidt, Richarda Burns and Rachel M.Roberts (2014). The Connor-Davidson Resilience scale: Establishing Invariance Between Gender Across the lifes pan in A large community Based study, jurnal of psychopathol behave a ssess 37(2) , 340-.843
- Delos Rios.I and Diaz. J.M (2011) the socioln reform at land consolidation projects-working with people: planning Experiences in Latin America and Europe.case study nol-spain, Madrid pp-23-28.
- Huang.Q. li, M and chen.z (2010). land consolidation: an Approach for sustainable Development in Rural china, AMBio (2011) 40, p 93-95
- Nelson Valerie, Lamboll Richard and Arendse Adele (2008). Climate change adaptation Adaptive capacity and Development, Discussion paper, DSADFiDpolicy form.
- Rembold, f (2003). land fragmentation and its impact in central and Eastern European countries and the commonwealth of Independent states, land Reform: land settlement and cooperatives, FAO 82-90 internet: ftp. FAO. Org/docrepl/fao/005/y8999t.pdf
- Thomas, y (2006). what's on regarding land consolidation in Europe? Paper presented at XXIII F, G In ternational congress? Shaping the change. TS 80- land consolidation in Germany. Munich, October 8-13
- UNISDR (2004). living with Risk-A global review of disaster reduction initiatives, Inter-Agency secretariat of the International strategy for Disaster Reduction.
- USAID, (2013). Aframework for Analyzing Resilience in fragile and conflictAffected situations.
- XiaoKun, G, Bing, D and Baiming, c (2008). Landscape Effecuts of land consolidation projects in central china, A case study of tianmen city, Hu bei province, china, Geogra. Sci,18, 1, p 41-46.

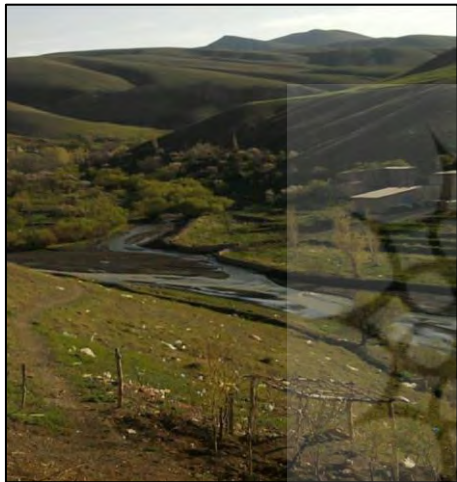
پیوست‌ها

تصویر شماره (۲): طبیعت گوزلدیره

تصویر شماره (۱): طبیعت گوزلدیره

تصویر شماره (۶): طبیعت گوزلدره

تصویر شماره (۵): طبیعت گوزلدره

تصویر شماره (۸): طبیعت گوزلدره

تصویر شماره (۷): طبیعت گوزلدره

تصویر شماره (۹): طبیعت گوزلدره

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی